

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(28-29 жовтня 2010 р.)

У 2 томах

Том 2

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2010

УДК 336.71(477)
ББК 65.9(4 укр)262.1
П78

Рекомендовано до друку вченою радою Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України”, протокол № 1 від 15.10.2010

Редакційна колегія збірника:

д-р екон. наук, проф. А.О. Єпіфанов
(головний редактор);
д-р екон. наук, проф. С.М. Козьменко;
д-р екон. наук, проф. І.В. Сало;
д-р екон. наук, проф. І.О. Школьник;
канд. екон. наук, доц. Т.О. Семененко
(відповідальний секретар)

Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України
П78 [Текст] : збірник тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – Т. 2. – 233 с.

Видання містить тези доповідей учасників XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України” (м. Суми, 2010 р.).

Розраховане на фахівців банківської та фінансової систем, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, науковців та студентів навчальних закладів.

УДК 336.71(477)
ББК 65.9(4 укр)262.1

© ДВНЗ “Українська академія банківської справи
Національного банку України”, 2010

Петренко Ю.М. МІКРО- ТА МАКРОПРУДЕНЦІЯ В СИСТЕМІ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ІНСТИТУЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ	166
Пігуль Н.Г. УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	168
Пластун В.Л. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	169
Пластун О.Л., Науменко С.І. РИНКОВА ВОЛАТИЛЬНІСТЬ ЯК ІНДИКАТОР ЗМІНИ ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ	171
Плотнікова М.В. ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	173
Прокопенко М.В. ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН	175
Ребрик М.А. МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ МУЛЬТИВАЛЮТНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ДЛЯ РІЗНИХ ЧАСОВИХ ГОРИЗОНТІВ	177
Ребрик Ю.С. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ РАНЬОГО РЕАГУВАННЯ У КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	178
Рекуненко І.І. РОЛЬ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	180
Розкошна О.А. ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ.....	182
Рябенков О.В., Гриценко Л.Л. ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ	183
Рябушка Л.Б. ОЦІНКА РИЗИКІВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ.....	185
Савченко Т.Г., Остапенко Л.С. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАПРЯМКІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ	187
Сергієнко О.А., Сагайдачна О.С. МОДЕЛІ ПАНЕЛЬНИХ ДАНИХ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ІНДИКАТОРА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ УКРАЇНИ	189
Серпак І.І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	191
Серпенінова Ю.С. ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	192
Слободяник Ю.Б. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ АУДИТОРІВ.....	194
Степаненко Б.В. ГЛОБАЛЬНА ЗМІНА КЛІМАТУ: АДАПТАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА.....	195

Утворення дебіторської заборгованості підприємств обумовлюють зовнішні та внутрішні фактори. До зовнішніх факторів належать: стан розрахунків у країні, ефективність грошово-кредитної політики центрального банку, рівень інфляції, вид продукції, обсяг ринку та обсяг його насиченості. До внутрішніх факторів можна віднести: кредитну політику підприємства, професіоналізм фінансового менеджера, види розрахунків, стан контролю за дебіторською заборгованістю.

Велике значення для ефективного управління дебіторською заборгованістю має її класифікація, під час якої за основу беруть такі основні критерії: строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом; об'єкти, щодо яких виникла дебіторська заборгованість; своєчасність погашення.

До основних прийомів, які необхідно застосовувати при управлінні дебіторською заборгованістю підприємств, можна віднести: облік замовлень, оформлення рахунків і встановлення характеру дебіторської заборгованості; проведення АВС-аналізу дебіторів; визначення конкретних розмірів знижок при достроковій оплаті чи надбавок для різних груп покупців з погляду дотримання ними платіжної дисципліни; аналіз заборгованості за видами продукції для визначення не вигідних з точки зору інкасації товарів; оцінка реальної вартості існуючої дебіторської заборгованості; зменшення дебіторської заборгованості на суму безнадійних боргів з метою очищення активів підприємства і "полегшення" структури балансу; контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості; оцінка можливості рефінансування дебіторської заборгованості; постійний моніторинг дебіторської заборгованості; прискорення процесу погашення дебіторської заборгованості за допомогою сучасних форм її рефінансування.

Враховання цих прийомів при управлінні дебіторською заборгованістю підприємств дозволить більш ефективно та оптимально управляти нею.

***В.Л. Пластун**, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Роки фінансової кризи переконливо доводять, що фінансові ринки залишаються дуже вразливими. Їх розвиток багато в чому залежить від стану економіки країни в цілому, успішної діяльності суб'єктів господарювання і розміру доходів фізичних осіб, які разом є основними споживачами фінансових послуг, і не в останню чергу від настроїв на світових

фінансових ринках. Проникнення іноземного капіталу в банківську систему, на фондовий ринок призвело до ситуації, коли вітчизняні фінансові ринки залежать від дій іноземних фінансових установ.

Ця вразливість є очевидною і в страховій сфері. Навіть поверховий аналіз переконливо доводить, що сприятлива загальноєкономічна ситуація є запорукою стрімкого розвитку, а незначні проблеми можуть привести до суттєвих втрат на страховому ринку. Це підтверджують показники 2009 р. Ключові показники, які визначають ефективність діяльності страхових компаній, протягом 2009 р. мали негативну тенденцію. Валові і чисті страхові премії суттєво зменшились (на 15 і 21 % відповідно), що створює ситуацію, за якої привабливість страхової сфери стає меншою.

У цілому слід відзначити проблеми, які вплинули на стан страхового ринку України:

- падіння платоспроможного попиту на страхові послуги з боку населення і суб'єктів господарювання;
- низький рівень капіталізації страхових компаній;
- непрозорість діяльності багатьох страховиків;
- низький рівень якості страхових послуг, страхове шахрайство;
- низький рівень розвитку страхування життя;
- нерозвиненість багатьох видів обов'язкового страхування;
- недостатній розвиток системи страхових посередників.

Зазначений перелік не є вичерпним. Ми лише окреслили проблеми першочергової уваги. Розв'язання зазначених недоліків можливе, але тільки у довгостроковій перспективі. П'ятирічні концепції, які розробляються Урядом, принципових зрушень не дають або принаймні не створюють надійного підґрунтя для формування стабільного страхового ринку. На нашу думку, необхідно сконцентрувати увагу на таких напрямках:

- формулювання довгострокової концепції реформування страхового ринку, удосконалення державного регулювання;
- вжиття необхідних заходів щодо внесення змін до законодавчо-нормативних актів, які регулюють страхову сферу, у тому числі їх гармонізацію відповідно до законодавства Європейського Союзу;
- розробка моделі повноцінного впровадження обов'язкових видів страхування в аграрному секторі, а також обов'язкового медичного страхування;
- створення бази для добровільного страхування екологічних ризиків;
- організація широкомасштабної інформаційної кампанії серед населення і підприємців про можливості, які дає страховий захист від ризиків;

- удосконалення системи моніторингу страхових компаній, їх фінансової звітності, відкритої діяльності для забезпечення на необхідному рівні платоспроможності, фінансової стійкості;
- створення умов, які б забезпечували підвищення концентрації страхового ринку, зменшення кількості неактивно працюючих страховиків, підвищення капіталізації ринку, зростання розміру активів, отриманих страхових премій у розрахунку на одну страхову компанію.

Успішність більшості заходів буде залежати від політичної волі органів влади, можливостей відновлення економічного зростання, суттєвого збільшення доходів населення, активізації діяльності суб'єктів господарювання.

*О.Л. Пластун, канд. екон. наук, доц., С.І. Науменко, аспірант,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

РИНКОВА ВОЛАТИЛЬНІСТЬ ЯК ІНДИКАТОР ЗМІНИ ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ

Економіка розвивається циклічно. Знання фази економічного циклу, а головне моменту переходу від однієї до іншої є дуже важливим для прийняття ефективних рішень як з точки зору стратегії, так і тактики розвитку. Макроекономічні індикатори, за якими, як правило, роблять висновки про фазу економічного розвитку та її зміни (ВВП, інфляція, промислове виробництво тощо) мають досить значний лаг та відносно велику інерцію. Тому, спираючись на них, можна лише констатувати факт зміни однієї економічної фази на іншу, причому зі значним запізненням. Водночас сегментом, який найбільш швидко реагує на різні зміни в економічному, політичному та інших сферах, є біржі. Виникає питання, чи може інформація з біржових торгів бути використана як індикатор стану економіки, інструмент оцінки її стану та фази розвитку. Показником, що характеризує поточний стан ринку, є ринкова волатильність, тобто розмах коливань курсу того чи іншого біржового активу. Волатильність показує активність ринку. Для кількісної оцінки волатильності ринку ми пропонуємо брати денні діапазони коливань тих чи інших біржових активів (різниця між мінімумом і максимумом протягом торговельної сесії). Проаналізуємо поведінку ринку на прикладі денної амплітуди коливань курсу валютної пари EURUSD за період 1998-2009 рр. (рис. 1). Як видно з рис. 1, спостерігається чітка циклічність у коливаннях середньоденної волатильності валютної пари EURUSD. Можна виділити три цикли: перший з піком у 2000 р.,